

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Strejftog gennem 100 år

Frederikssund og egn

Kyllerbakken, Frederikssund

Erling Dalgaard - 67

*Den 16. januar 1869 åbnede Spare- og Lånekassen
for Frederikssund og Omegn døren til sin virksomhed.*

*I 100 år har sparekassen under omskiftende
vilkår levet med i byens og egnens liv og med sine
muligheder søgt at præge udviklingen.*

*Gennem en fussionsdannelse i 1962 med øvrige
nordsjællandske sparekasser blev den et led
i Frederiksborg Amts Sparekasse med lokalnavnet
»Frederikssund Sparekasse«. Sammenslutningen med
andre sparekasser har givet den større
muligheder for betjening af sin kundekreds.*

*Med udgivelsen af nærværende skrift føres læseren på et
strejftog gennem 100 år i Frederikssund og egn.*

Advertisement.
Spare- og Lånekassen for Frederikssund og Omegn
begynder sin Virksomhed Lørdagen d. 16de
dennes.
 Localet er foreløbig paa Rådstuen i Frederikssund, der velvilligt er indrømmet til dette Brug, og Indtækt modtages indtil videre hver **Lørdag Aften fra Kl. 6-8.** De forentes med $3\frac{1}{2}$ % eller 1 St. daglig af 100 Kd.
 Frederikssund, den 11te Januar 1869.
 S. R. Lange. E. Glud. S. Boel.
 G. Becker. H. Møntzen. D. Nielsen.
 J. Sørensen.

1839 fik Frederikssund købstad sit første rådhus.

Før den tid samledes borgerrepræsentanterne til møde i købmændenes baglokaler eller i sprøjtehuset, der ligesom lukkede Havnegade og dermed byen af mod havnen. I det nye rådhus på det nye torv var god plads til alle funktioner, derunder også tre arrester, der dog sjældent benyttedes til deres egentlige formål, medens de ofte anvendtes til en slags udvalgsværelse, ligesom kærnerkassen om natten bragtes i sikkerhed i et af de små tilgitrede lokaler. Der var god plads i huset. Det var derfor også naturligt, at byens og egnens første eget pengeinstitut ved åbningen – som det fremgår af annoncen fra Isefjords-Posten – fik overladt rådstuen. Her begyndte altså Spare- og Lånekassen for Frederikssund og Omegn lørdag d. 16. jan. 1869. Alt skulle på disse tider foregå på lørdage.

Set i fugleperspektiv fra kirketårnet spreder det gamle Frederikssund sig ud som en vifte. I forgrunden præstegården og nogle af Ude Sundbys gamle gårde, der undgik ildsvåden 15. juni 1868. Ude i horisonten den blå fjord og Færgelunden.

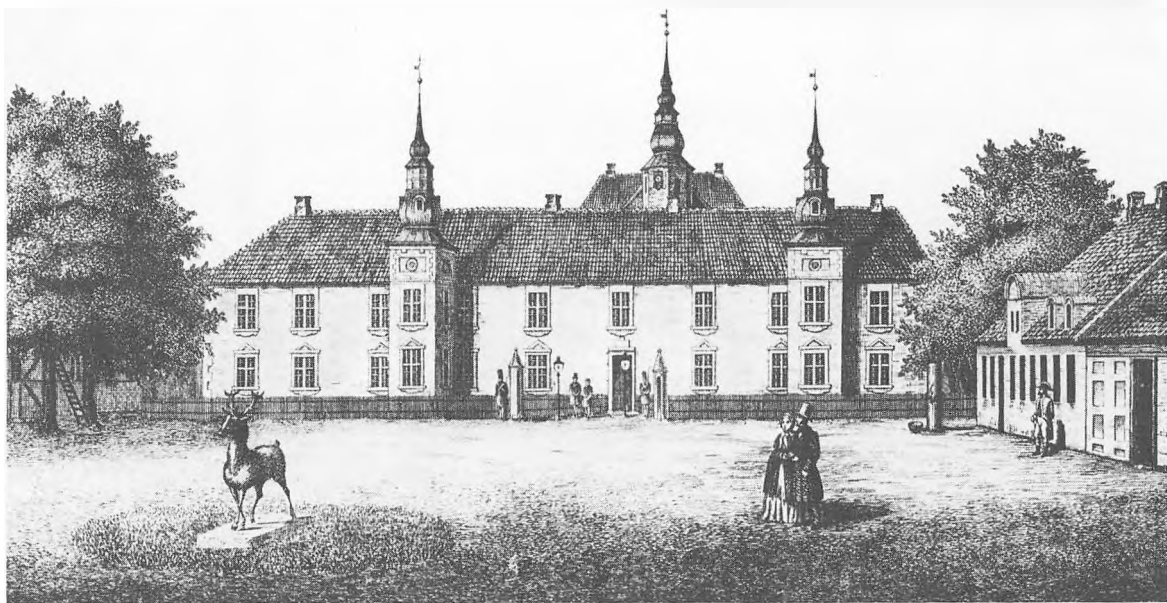
Kong Frederik d. 7' og hans gemalinde, grevinde Louise Danner sidder i „karruselsofa“ på parrets elskede Jægerspris og drøfter det for 100 år siden højaktuelle spørgsmål: bro til afløsning af færgeriet over fjorden. Det blev grevinden, der alene kom til at træffe afgørelsen. Broen indviedes 3. juni 1868.

Louiseholm var kong Frederik d. 7's første store gave til grevinde Danner – min Lovise, som han sagde mellem venner på Jægerspris-egnen. Den smukke bygning var tænkt som hendes enkesæde. Hun kom aldrig til at bo den, men til minde om hende bærer gården hendes navn.

Idyl i Neder Dråby med den ofte forevige vippebrønd, i krydset hvor vejen går af til Vænget.

Herunder Jægerspris slot inden den store restaurering, der gav bygningen et nyt „ansigt“. I forgrunden hjorten, prøveopstillet 1859. Senere fik det af fotografer „jagtede“ vildt en anden placering.

Traktørstedet og den gamle smedie, der lå lige nord for slottet ved den oprindelige Kulhusvej, som den vred sig – også i 1869.

Kulhus' åbne havn. I forgrunden vender en fisker hjem med sin ruse. I baggrunden en af de navnkundige Isefjordsbåde, som byggedes hos lodserne i Frederikssund.

I de gode gamle dage for 100 år siden nåede bondens agre helt ind til købstadens midte. Herunder har man et kig fra Jenriks bakke, hvor nu byens seværdighed J. F. Willumsen-museet er placeret, ud over Bi-lidt og fjorden. Til højre har man en af byens ældste købmandsgårde, beliggende på byens daværende hovedstrøg, Havnegade. Det er nr. 14, den gård, der nu ejes af fa. Hans R. Lange. Såvel bygningen som købmandsfamilien S. F. Smith, der står rede til eftermiddagsstrøgturen til Torvet og tilbage igen, vidner om soliditet.

Købstadens oprindelige torv: den brede ende af Havnegade. Til højre, ud for den ejendom der nu ejes af malmester Fåborg, ses byposten.

Gengivelse af et maleri, udført af L. Jensen 1878, med motiv fra Strandgade, nu Jernbanegade. Til højre gæstgiveriet Sjølland, en af byens 31 restaurationer.

Frederikssund havn, den smule bolværk, der rådedes over, var fra 1840, stensætningen fra Kristian Firetals tid. Til højre sneglemøllen, for enden af Havnegade sprøjtehuset.

I et par menneskealdre kørte der daglig mellem Frederikssund og Jægerspris post-deligence, der også medtog passagerer i det omfang, der var plads. På bukken sad i et halvt århundrede vognmand Rasmus Larsen, der i de første år tillige foretog postomdelingen i Jægerspris. Han steg ned fra bukken i 1918. På billedet herunder, der er fra omkring århundredskiftet, ses han på bukken, mens postmester J. P. Vinge paraderer sammen med postpersonalet.

Veksø skole 1905. Førstelærer Henriksen og børnene. Den stråtede skole benyttes som forskole.

Den gamle Ølstykke kro, der blev luernes rov. Selve krobygningen lå i Ølstykke kommune, medens rejsestalden var i Jørlunde kommune. Det kunne undertiden give anledning til politimæssige problemer.

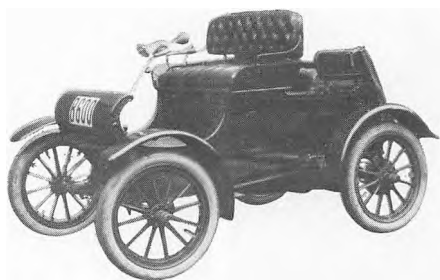

Rytterskolen i Gl. Ølstykke er bevaret i det ydre og er en pryd i den ellers idylliske landsby. Indtil 1956 blev bygningen benyttet til skole.

Det borgerlige Fugleskydningselskab for Frederikssund og Omegn indleder her – formentlig lige efter århundredskiftet – dagens krævende program med en parade på Torvet. Fuglekongen afhentes standsmæssigt i landauer.

Omtrent samtidig med, at landaueren holdt på Torvet, chokerede isenkræmmer Wilh. Madsen borgerskabet med at rulle ind i byen med en Wanderer B. 600. For de mange, der agede til byen med hesteforspand, var dette motorkøretøj en pestilens. Men hyggen bevaredes dog, som det fremgår af følgende billeder:

Rasmus Christiansens købmandsgård i Kirkegade. Staldmesteren Chr. Hansen regulerer tilkørslen, mens købmanden ser til.

Dette billede viser butikken. Sig så, at supermarkedet er noget nymodens. I denne butik kan alt købes, alt er udstillet til kundens vælgen og vragen. Det, der ikke er på hylder, i skuffer eller på gulvet, hænger ned fra loftet. I forgrunden er den senere købmand Chr. Christiansen i færd med at ekspedere en datidens teenagers (årgang 1900). Til højre er broderen, Hans C., ved at sælge en lang pibe til pastor Schiøffe, Græse, mens købmand R. C. vurderende ser til.

Chr. Christiansens travle købmandsgård i Kirkegade.

Færgevejens stynede allé med det nye sygehus (fra 1871) i baggrunden.

Posthusstien med „forlovelsesbænken“. I en pause under et klubbal er mangt en livstråd tvundet.

Klokkerhuset ved Krogstrup kirke, hvor klokker Anton Nielsen og hans hustru havde deres hjem gennem mange år. Klokkerhuset var i øvrigt af Jægersprisstiftelsen bygget til skyttehus ved Julianehøj ved vejen til Kulhuse, men købtes af baron Bille Brahe, Svanholm, der flyttede det til dets nuværende plads. En klokker på landet måtte før og under den første krig have mange job, som eksempel tagdækker, kurvemager, hjemmeslagter og høstarbejder. Den gode klokker havde

mange historier på læben. Her er en: Under verdenskrigen var der indkvarteret soldater i Krogstrup som så mange andre steder. En sergent boede på kroen. Det hændte da en dag, han skulle lede morgenappellen, at han havde fået „en tår over tørsten“, så mund og lemmer ikke adlød en given ordre. Tavsheden udnyttede en menig til at træde frem og kommandere: – To mand frem for at holde ved sergenten!

Dagligt liv omkring århundredskiftet i Chr. Langes gård (nu Axel B. Langes). Forvalter Christiansen „fører“ bogen, mens staldkarl Hans Gøtsche holder øje med fotografen, og staldmester A. P. Andersen retter hovedtøjet på næste køretøjs forspand. En skildring af livet i de gamle købmandsgårde ville kunne underbygges af mange erindringsbilleder, som fhv. kgl. vejer og måler Jørgen Poulsen kan fremkalde.

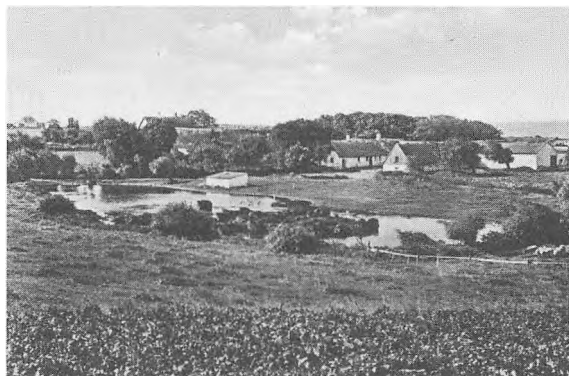

Et stykke Jernbanegade med L. H. Hansens købmandsgård til venstre og sparekassens bygning.

Et kig ind i købmandsgården, sådan som den så ud for 60 år siden – nu Axel B. Lange.

Til højre vejen mellem Jægerspris og Færgelunden, N. Dråby er passeret, man kører lige ind i Færgelundens dybe stille ro, mens kigget ud over fjorden nydes.

Gadekæret mellem Alholmgård og Hjortegård for to menneskealdre siden, før nogen tænkte på en sommerhusby med 10.000 sjæle – Hornsved.

Pontonbroen i festdragt ved 50 års jubilæet 3 juni 1918.

– Ja, det var dengang, grisevognene fyldte både Roskildevej og Jernbanegade! – er en næsten klichéagtig replik i Frederikssund. Yngre har nok tænkt: Mon det var så voldsomt? – Her har man med kortegen gennem Jernbanegade et svineheldigt bevis. Og se – køretøjerne strømmer også til fra Skolegade.

Jernbanehotellet med fortovsrestaurant og lysthave. Bygningen var faretruende skæv, gulvene ligeså, hvorfor det kunne hændes, at der var gæster, som mistede balancen.

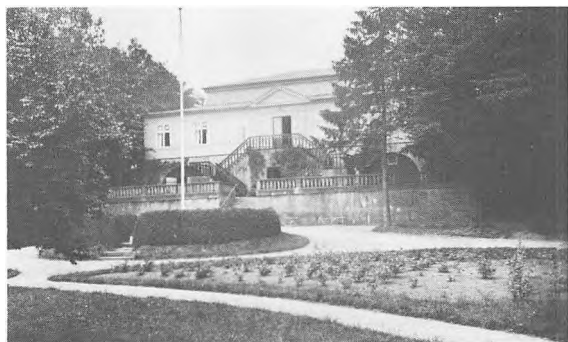
Lundevej før bommene faldt, og denne stille vej blev en pulserende færdselsåre. Vejbanen var, som det ses, i to „etager“. Billedet viser vejen ud for nr. 22 og 18.

*Midtbanens skinner ligesom
vrider sig over broens klapper, måske som følge
af denne banes tragiske skæbne.*

Still leben på den gamle pavillons terrasse. En gæst før pinesolen kigger over Kalvø-ryggen.

Den gamle Pavillon brændte 1943. Den nye opstod 1952 som fugl Phønix af asken.

Kronprins Frederiks Bro mens den endnu var pontonbro. Den nuværende Kronprins Frederiks Bro blev indviet 1935.

*Idyl ved Jægerspris slotspark
omkring århundredskiftet med Jægerspris Slotskro's
rejsestald til venstre.*

En bil dukker op i Jernbanegade, medens den unge cyklist holder sig på fortovet.

Frederikssund Torv i begyndelsen af 30'erne. I baggrunden den gamle biograf's særprægede bygning.

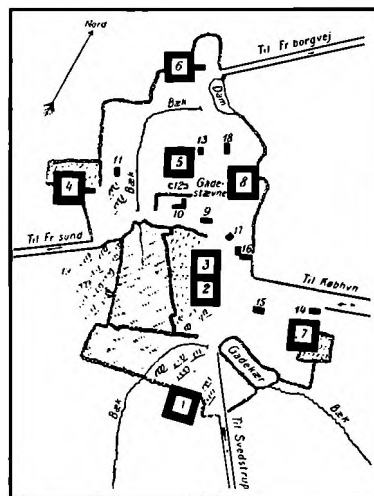
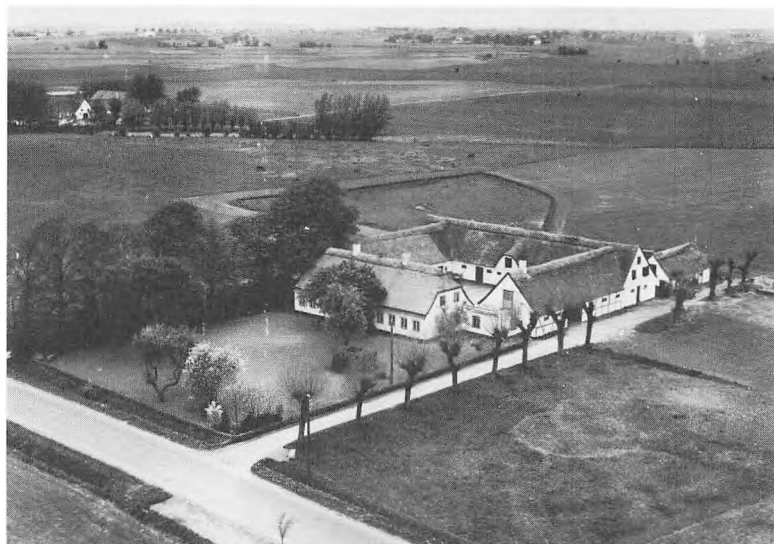

Havnen omkring 1930, præget af de store sejlskibe, som kom med trælast fra Finland og Sverige. Mellem mastetoppene ses „Det kolde Ben“ – en havnerestaurant.

Stenen ved Karmstensgård, hvor der står:
1795 – slægt følger slægters gang.

Udlejre, i tidligere dage noget af et kraftcentrum. Stærke personligheder gjorde sig gældende hjemme og ude. Nævnes bør den foretagssomme sognefoged J. P. Hansen, Udlejregård, blandt hvis fortjenester er grundlæggelsen af Ølstykke Stationsby. Herunder ses Udlejregård ud til Københavnsvej. Til venstre i billedet Karmstensgård.

Gårdens placering i Udlejre før udskiftningen.

Stenløse gamle præstegård var en statelig bygning, hvis frontspids gav den et fornemt præg. I 1927 var præstegården så medtaget af tidens tand, at den måtte rives ned. Forfatteren og højskolemanden Morten Pontoppidan var fra 1902 til 1922 sognepræst i Stenløse-Vekso og boede i den gamle præstegård. Adskillige af Morten Pontoppidan's bøger og skrifter er udarbejdet i den gamle bygnings studereværelse, bl. a. Stenløse Kirkepostil.

Fra Ullemosegård i Sigerslevvester øvede en viljestærk personlighed, gdr. Jens Andersen i et halvt århundrede helt fra 1860'erne en betydningsfuld gerning. I en del år var han landbrugskyndig direktør i Frederiksborg Amts Sparekasse, senere medlem af Landcredittkassens direktion.

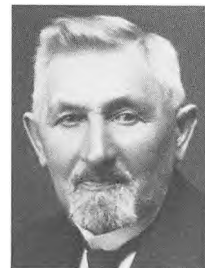

Parti fra Stenløse med den nu nedbrændte mølle som var byens vartegn.

Skenkelsø skole omkring århundredskiftet.

Niels Larsen, Højager.

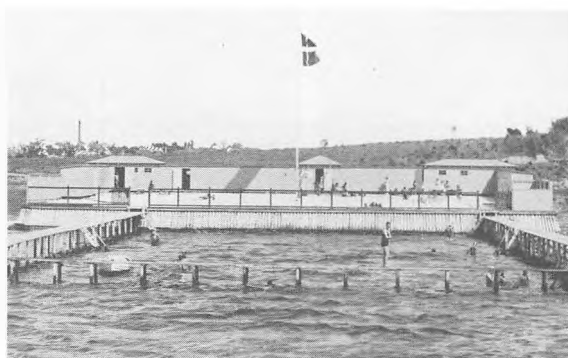
I første halvdel af dette århundrede virkede en betydelig personlighed på egnen, gdr. Niels Larsen, Højager. Han var en foregangsmand på det landbrugsfaglige område, en lederskikkelse i foreninger og organisationer. Han blev tillige karakteriseret som Danmarks mest berejste og belæste bonde. Ved hans død i 1949 blev skrevet, at hans liv vil være som en bautasten. Selv satte han sig ikke en sådan. På hans grav på Gerlev kirkegård findes en mormorplade med verset:

„Mødes blik med blik ej mer, er de kære smil bortfløjne, blik og smil, som ingen ser, mødes dog med sjæleøjne.“ Men ikke noget navn.

I Jægerspris havde dr. med. Eiler Høeg gennem mere end en menneskealder praksis og kom i forbindelse med mange mennesker, som han lærte også rent menneskelig at kende. 16. oktober 1952 disputerede han på Københavns Universitet for doktorgraden, som han fik med megen ære. Afhandlingen drejede sig om en landlæges praksis. Her ser man dr. E. Høeg i doktorstolen, der anvendtes før bilernes tid.

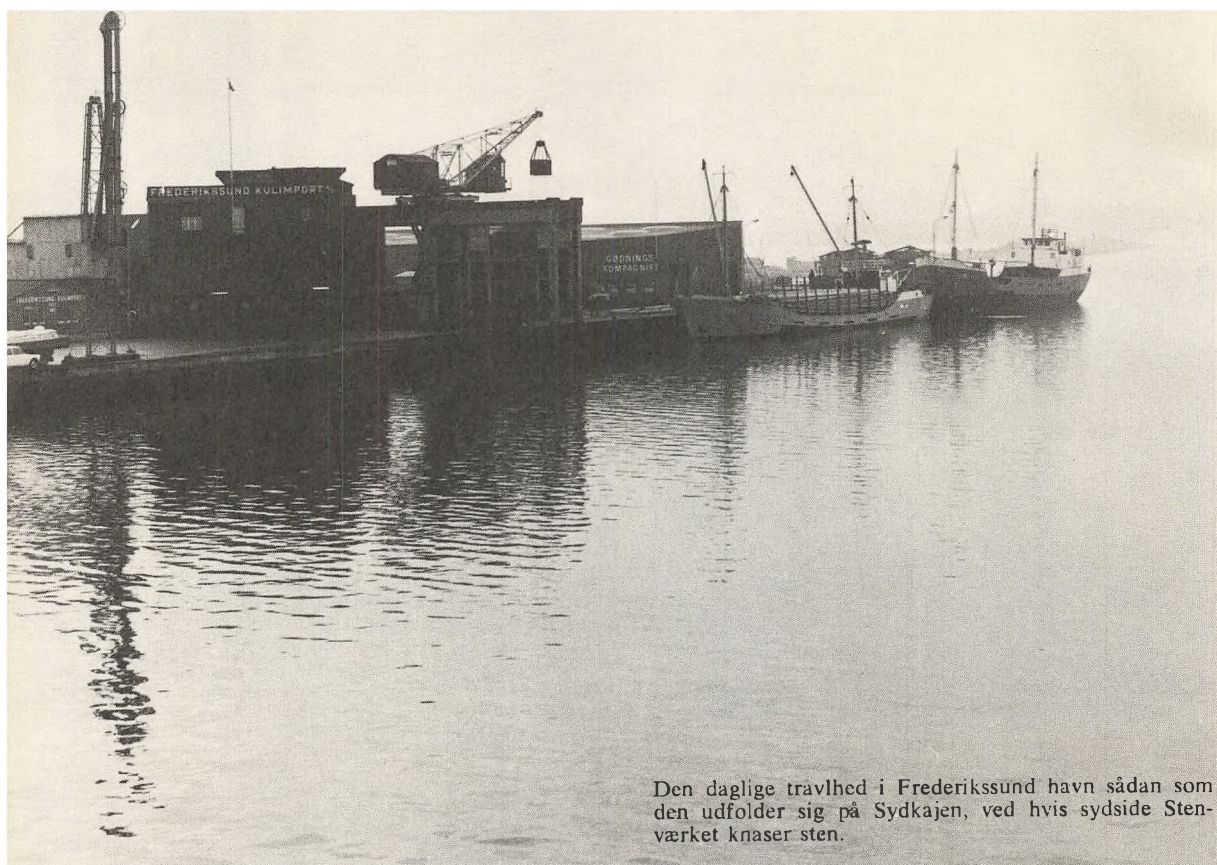
Jægersprislejen var i de gode gamle dage før 1914 en rigtig lejr, hvor artilleri og gardehusarregimentet skiftevis slog deres telte op, mens øvelser i skydning dyrkedes.

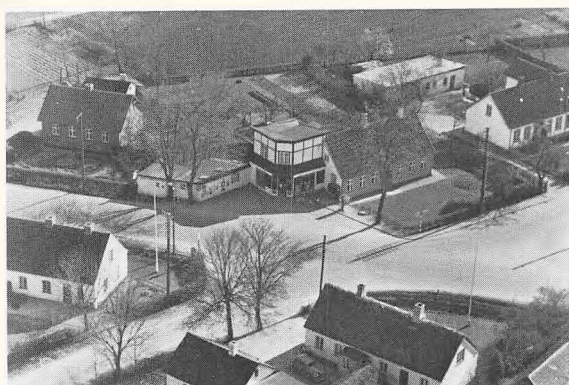
Her er Søbadeanstalten på Kalvøen i trediveerne, men som „har rullet gardinerne“ ned som følge af fjordens baktuser.

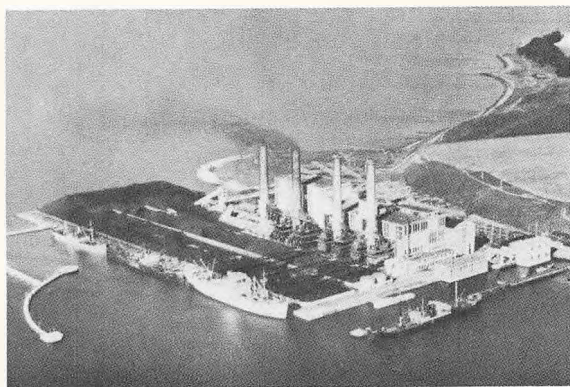
Alsang på Frederikssund Torv på Kong Christian d. X's fødselsdag 1942.

Den daglige travlhed i Frederikssund havn sådan som den udfolder sig på Sydkajen, ved hvis sydside Stenværket knaser sten.

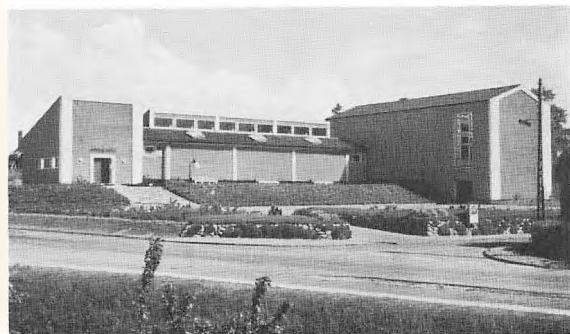
Det før så farlige, nu lysregulerede kryds i Stenløse.

Kyndbyværket, der toges i brug 1940.

Parti fra Skibby hovedgade. Udviklingen går også hastigt i Skibby og øvrige oplandskommuner.

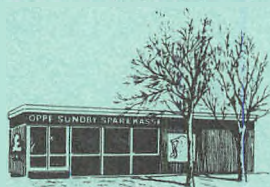
J. F. Willumsen-museet, som indviedes i 1957. Den store kunstner var købstadens æresborger.

*Strejftoget gennem det århundrede,
hvis udgangspunkt er 1869, har formet sig i
kalejdoskopisk mangfoldighed. I nogen
grad præget af det bevingede ord:
»det forhåndenværende søms princip« -
forstået sådan, at det er de forhåndenværende billeder,
der har betinget udvælgelsen. Det er værdifuldt
- også for et fremtidigt virke - nu og da
at skue tilbage og vurdere erfaringerne,
indhøstet gennem udviklingen. Ikke mindst
når mærkedage oprinder. Strejftoget har snoet sig
gennem byen og dens egn på begge
sider af fjorden med det sigte at skabe et
fællesbillede, der karakteriserer det samvirke,
der ikke mindst i dette åremål, hvorom
berettes, har været fremherskende. Et samvirke
som vil have endnu større muligheder
i de 100 år, der åbnes for den 16. januar 1969.*

Sparekassen udøver sin virksomhed fra en række sparekassekontorer indenfor Frederiksborg amt. Frederikssund og egn råder over følgende:

Oppe Sundby Sparekasse

Jægerspris Sparekasse

Ølstykke Sparekasse

Skibby Sparekasse

**Frederiksborg Amts Sparekasse
STENLØSE**

Vekse Sparekasse